

ЕВРОПЕЙСКАТА БОРБА С БЕДНОСТТА В ЕЖЕДНЕВНИЯ ЖИВОТ

На 12 и 13 май 2006 г. в Брюксел се проведе Европейска конференция по проблемите на бедността в ежедневиия живот. Тази Пета среща на страните-членки на Европейския съюз и България беше организирана от Европейската антибедност мрежа (EAPN), финансирана от Европейската комисия (ЕК) и осъществена в сградата на Европейския икономически и социален комитет (EESC). Обсъжданата тема беше "Как се справяме с ежедневиия живот". На конференцията присъстваха 112 делегати на EAPN и 56 представители на политическата власт на европейско (Европарламента, ЕК и EESC) и национално равнище (социалните министерства на страните-членки на ЕС и България).

Първото пленарно заседание беше ръководено от г-жа Карин Хайтсман, изтъкнат австрийски изследовател в областта на бедността и социалното изключване. Тя приветства делегатите, пожела успешна работа на конференцията и даде думата на членовете на президиума.

Г-жа Урсула Хаубнер - социален министър на Австрия, благодари на организаторите на срещата и на ЕК за финансовата подкрепа. Тя посочи, че диалогът по проблемите на бедността трябва да се засилва под мотото "Да бъдем видими", а бедните да се включат в борбата с нея като субекти, които най-добре могат да изяснят тези проблеми пред политиките. Нужна е информация за бедността от ежедневиия живот в европейски план и създаване на солидарно европейско общество, както и включване на всички заинтересувани страни в борбата с бедността.

Г-жа Л. Самюел - директор по заетостта, социалните работи и равните възможности в ЕК, представи основните послания от предишните четири срещи (2001, 2003, 2004 и 2005 г.). Хората в бедност са чути от ЕС и той се бори с проблемите на бедността; тези срещи са катализатор за всички, които искат да се ангажират с нея; налице е диалог между представителите на 68 млн. бедни в Европа и лицата, които определят политиката; всички групи бедни хора трябва да бъдат изслушани; необходимо е да се борим с причините и корените на бедността и социалното изключване; да има национални планове за включване. Г-жа Самюел посочи, че целта на Петата среща е да се постигне завой в борбата с бедността и бедните да се включат най-активно в нея, да се изясни как политиките влияят на ежедневиия живот на гражданите на Европа. Сега са разработени по-опростени цели за социално включване, а до септември 2006 г. отделните държави ще подготвят и представят в ЕК новите си стратегии и планове за социално включване.

Г-н Лука Джейхър от EESC постави въпроса за опасностите от глобализацията. Той запозна присъстващите с направените анкетни проучвания, според които 35% от анкетираните смятат за необходима хармониза-

цията на системите за социална защита на всички страни-членки. През март ЕС е приел нововъведения и документи за социална съвместимост. Въпросът е сериозен, тъй като социалната защита е фактор за производството и повишаване на производителността на труда. Според г-н Джейхър, започналата преди пет години реализация на Европейската стратегия не постига очакваните резултати – бедните са по-малко, но различията се задълбочават. Сега в Европа бедните и социално изключените хора са 16% от гражданите. Нараства броят на лицата в състояние на риск от изпадане в бедност; има работни заплати под прага на бедност и работещи бедни. Политиката за съвместимост и Лисабонската стратегия изискват не пасивни разходи, а продуктивни инвестиции в човешки капитал и изпълване със съдържание на европейския социален модел. Той посочи, че през септември ЕС ще приеме резолюция, отразяваща информацията от Петата европейска среща.

Г-н Хари Диксма - председател на Комисията за икономическа и социална политика, се спря на необходимостта от социална платформа за всички региони и градове, от прилагане на справедлива политика и на индивидуализирани решения на местните органи на властта, като се избягва намесата в личния живот на хората в бедност. Всеки регион има свои проблеми и е нужно да разработи собствени стратегии за борба с бедността.

Г-н Паул Росиерс – участник в Четвъртата среща по проблемите на бедността, подчерта потребността да се изясни мястото на бедните в обществото и изтъкна, че след Четвъртата среща има известен напредък в борбата с бедността, а с Петата среща може да се направи още една крачка в тази посока за решаване на проблемите в ежедневието. Свой принос могат да дадат не само научните работници, но и самите бедни с експертния си опит в тяхното решаване. Нужно е да се знае прагът на бедност и какви потребности се удовлетворят с минималния доход, като се има предвид, че не само финансовата страна определя качеството на живот. Необходимо е новия план за социално интегриране да отразява ежедневните проблеми на бедните и пътищата за тяхното решаване, с най-активното им участие при неговата реализация.

Първото пленарно заседание завърши с представяне от ръководителите на 9 делегации на EAPN на предварително подготвени от тях постери, отразяващи основните нужди в ежедневието на бедните в техните страни: Белгия – здравеопазване; България – здравеопазване, потясната връзка между бедни и политици, реален достъп на всички групи бедни до социални услуги и до правителствените политики, проекти, програми и мерки за борба с бедността, повишаване на доходите и преодоляване на недохранването при децата; Чехия – намаляване на дискриминацията и бедността на ромското население, осигуряването му с повече жилища и работни места; Испания – достъп до информация и помощи за

всички бедни, активизиране на тяхното участие в борбата с бедността; Финландия – разработване на стратегии за социално интегриране, достъп до информация относно пътищата за излизане от бедност, защита на децата на бедните от момента на тяхното раждане, осигуряване достъп на бедните до взимане на решения по техните проблеми, преодоляване докрай на проблема с езиковото обучение на имигрантите; Полша – активизиране участието на всички бедни в борбата с бедността и постигане на постоянен напредък в това отношение, осигуряване на социални жилища, по-добро образование и култура; Франция – основна неудовлетворена нужда на бедните са жилищата (има хора, живеещи в кашони), преодоляване на пасивното отношение на богатите към борбата с бедността; Унгария – ежедневните нужди на бедните са от финансово и информационно естество, бедните не могат да си плащат сметките за жилища, образование и инфраструктура, нужно е по-голямо внимание на обществото към хората с увреждания, липсва информация, за да се избегне живота в бедност и несигурност; Австрия – основните нужди на бедните се удовлетворяват в значителна степен, но е нужно допълнително развитие в това отношение.

Работата на конференцията продължи в три сесии на сформираниите осем работни групи. Първата сесия протече под мотото “Основни нужди и добър живот”. На втората работните групи разгледаха добрите политики и практики в борбата с бедността в техните страни. На третата сесия се подготвиха докладите за работата на всяка група. Осемте доклада бяха обобщени и представени на следващото пленарно заседание.

Второто пленарно заседание започна с представяне на подготвените постери от делегациите на другите европейски страни, участващи в конференцията. Основните нужди в ежедневиия живот на бедните от тези страни са: Италия – жилища, образование и преодоляване бедността при децата, създаване на реална връзка и чуваемост между бедни и политици, подобряване работата на социалните служби и решаване на проблемите с ромското население и дискриминацията; Латвия – обхващане на невидимите групи бедни, на които никой не помага, и интегрирането им в обществото, преодоляване на парадокса в тази страна и в редица други европейски държави да се полагат повече грижи и да се заделят повече средства за защита правата на животните, отколкото на бедните; Люксембург – съобразяване с пасивния и активния ефект от нерешените проблеми на бедните, т.е. с факта, че едната ръка на бедния е протегната за помощ, но другата е свита в юмрук, поради което е нужно цялото общество да се ангажира с тяхното решаване; Холандия – установяване на връзка между бедни и политици, отстраняване на административните препятствия пред бедните в ежедневиия им живот и преодоляване на бедността при жените; Норвегия – постигане на единство и доверие между хората, осигуряване на качествено и работещо законодателство за всички граждани в демократичното общество; Португалия – включване на всеки беден, на всички в

борбата с бедността и социалното изключване независимо от пречките, повече действие и ускоряване на движението в тази посока; Ирландия – бедността се проявява като дискриминация, липса на работа и изключване от обществото, не са решени проблемите с имигрантите, жилищният проблем и бедността при жените в резултат от семейните им задължения, свързани с отглеждането на децата и недостига на детски градини; Великобритания – основна нужда за бедните е здравословната храна, преди всичко за техните деца; Дания – преодоляване на проблемите с бедността вследствие на глобализацията, т.нар. “пътуваща бедност”, мигриращите бездомни бедни хора, търсещи нормален човешки живот и бъдеще за децата си, да не се преследват и да бъдат оставени да разкажат за своя живот, да изявят своята култура пред европейските граждани от развитите страни; Германия – да се реши проблемът с бедността при децата, бедните и богатите да имат информация едни за други, да обединят усилията си, да се споразумеят и разрешат противоречията между тях; Малта – от първостепенно значение за преодоляването на бедността са платената работа, толерантността и социалната справедливост, без които социално включване на бедните е невъзможно.

Заседанието продължи с доклад, изнесен от г-н Хю Фрейзер, обобщаващ дейността на осемте работни групи. Той подчерта, че представителят на ЕК е чул гласа на бедните, участващи в заседанията на работните групи, и това му е помогнало да задълбочи познанията си върху техните проблеми. В съвместно изготвения от г-н Фрейзер и ръководителите на работните групи доклад беше направен изводът, че е трудно да се управлява бедността и социалното изключване. Докладът се състоеше от пет части – как да се оцелее при бедност; основни нужди на бедните за задоволяване и нормален живот; необходими условия за напредък в политиката срещу бедността; добри практики и политики; предложения за развитие на борбата с бедността. Посочено е, че борбата е основното изискване за оцеляването на бедните, които живеят в гета и са лишени от транспорт и информация.

Втората част на доклада обобщава неудовлетворените основни нужди на бедните. Те живеят при вредни за здравето жилищни условия, вкл. в жилища с азбест, какъвто е случаят от Неапол, квартал Бара. Големите групи бедни хора реално са лишени от здравеопазване. Образованието и обучението през целия живот са нерешен проблем. Расизмът и дискриминацията са основни причини, пораждащи бедност. Бедните задължняват и все повече са подложени на натиск поради твърде ниските социални помощи, до които много от тях нямат достъп. Те са лишени от нужното участие при вземане на решенията, определящи бъдещия им живот. Наред с ограничения им достъп до работни места ниските работни заплати не позволяват да се излезе от бедността. Делокализацията на предприятията в страни с по-евтина работна ръка оставя след себе си опустошени

места с безработица. Съществува голяма пропаст между бедни и богати. Приватизацията на социалните услуги е причина те да стават все по-труднодостъпни за бедните. сериозни са проблемите на самотните майки и на бедните без документи, които търсят убежище.

Третата част на доклада разкрива необходимите условия за напредък в политиката срещу бедността - спазване правата на всички хора независимо от произхода им, участие на бедните в социалните и културните дейности, наличие на минимален доход и удовлетворяване нуждите преди всичко на децата на бедните; осигуряване достъп на бедните до качествена работа и заетост, тъй като немалка част от тях са с образование и квалификация; наличие на повече социални жилища, достъпни за бедните; образование през целия живот; дългосрочно осигуряване на качествен живот; достъп до здравеопазване и стоматологични услуги; минимални стандарти, свързани със здраво-словното хранене; достъп до транспорт, чиято липса поставя хората от отдалечените и селските райони в бедност; достъп до информация и пощенски услуги; недискриминационна политика, приложена на практика, за да има равен достъп до услуги за всички; участие на бедните във вземането на решения, от които зависи животът им; политиките да се вслушват в гласа на бедните и да мислят, преди да разработят политиките си; прозрачност на финансиранията за борба с бедността.

В четвъртата част се посочва, че добрите практики и политики могат да получат по-широко разпространение благодарение на развитието на солидарността между хората в бедност, които да споделят опита си и да се запознават взаимно с правата си. Добрите практики са възможни при добри закони и добри финансираня, при партньорство между различните субекти. Възможно е създаването на серия съвещания по добри структури както на национално и регионално, така и на европейско равнище. Нужно е да се повиши значението на социалното интегриране, което да залегне във всички европейски политики.

Последната част на доклада представя предложенията на бедните към ЕК, а именно: да се осигури съвместно участие на държавните служители и бедните при изработването на националните планове за действие; плановете да са задължителни за изпълнение; новите национални планове да са по-конкретни, да включват по-конкретни цели и мерки; в плановете за социална интеграция да се държи сметка за всички елементи за осигуряване на добри условия на живот и социални услуги за всеки; цялото общество да се ангажира с плановете за социална интеграция и резултатите от тяхното изпълнение да се оценяват с участието на неправителствените организации (НПО) и EAPN.

Водещата пленарното заседание г-жа К. Хейтсман увери присъстващите, че на базата на изнесеня доклад и работата на конференцията ще

се изготви обобщителен документ, на който ще се даде ход и ще бъде представен на най-високо европейско равнище.

На заключителното пленарно заседание се осъществи пряк диалог между представителите на бедните и на европейските институции чрез поставяне и даване отговори на конкретни въпроси. На въпроса как държавите без гарантиран минимален доход биха го въвели и как може да се постигне гъвкава сигурност отговори г-н Ж. Виньон от ЕК. Той посочи, че през февруари 2006 г. ЕК е стартирала нова инициатива и дискусията относно минималния доход. Комисията иска директен отговор от всички европейски държави за приемането му. Минималният доход, определен от ЕК, осигурява три условия: достатъчен е за достоен живот, по-нисък е от минималната работна заплата; включен е в група от права и социални услуги като здравеопазване, образование, култура, спорт и т.н. След приключване на дискусията Европейската комисия ще направи предложение за съответна законодателна промяна. Постигането на социална справедливост изисква в националния бюджет да се включи разход за системата на минимален доход, тъй като това е инвестиция в населението, която може да се отплати на обществото.

Г-н Виньон се спря на въпроса за дискриминацията, като обърна внимание на следните моменти – преразглеждането на този въпрос в ЕС, обявяването на 2007 за година на равните възможности, силата на приетите закони срещу дискриминацията, с помощта на които държавите-членки могат да мобилизират социалните сили и средства срещу дискриминацията, като ги превърнат в работещи закони, целенасочените действия, квотите, използвани при необходимост, и социалния фонд. Той разгледа въпроса за сътрудничеството на европейските страни срещу търговията с жени и малолетни. Във връзка с въпроса за приватизацията на социалните услуги г-н Виньон посочи, че ЕК може да има влияние върху спазването на обществения интерес от социалните служби, независимо дали са частни или публични, но не може да се противопостави на приватизацията на социалните услуги и либерализацията на цените им. Относно делокализацията на предприятията той обърна внимание на възможностите на действащия от 2007 до 2013 г. Фонд за помощ при глобализация, вкл. и при изнасянето на производства, за постигане на гъвкава сигурност, при която хората, изгубили работата, си да не изпаднат в бедност. В заключение г-н Виньон подчерта, че задача на европейските политици и граждани е да не се страхуват от бедните, да превърнат страха от обедняване в доверие, защото бедните не са заплаха и искат само достоен живот.

На въпроса как да се повиши участието на бедните и ще бъдат ли националните планове за действие достатъчни за достигане на крайната цел – премахването на бедността в Европа до 2010 г., отговори г-жа Елиза Уилям от Комитета по социална защита. Тя се спря на проблемите, свързани с националните планове за действие, повишаването на тяхната

ефективност и участието на бедните при разработването, реализацията и оценката им. Според нея участието на бедните е предизвикателство за националните власти и изисква: първо, да се познават техните нужди и да се осъществят съответни мерки; второ, държавните служители да минат през специализирани курсове, за да знаят как да представят пред политиците молбите на бедните; трето, плановете да включат конкретни нужди и показатели. Г-жа Уилям увери представителите на EAPN, че работата по изкореняването на бедността в Европа ще продължи както с плановете, така и с останалите инструменти, а техните послания ще имат перспектива.

Г-жа Никол Прюдон от EESC, разгледа въпросите на дискриминацията, като постави акцент върху половата дискриминация и бедността при жените, особено с деца. Тя посочи, че се предвижда създаване на Европейски институт за равенство между мъжете и жените през 2007 г.

Във връзка с поставения въпрос за прилагане на квоти в краткосрочен план, за да не се получава обратен ефект, вкл. и при интегрирането на ромите в европейските страни, г-жа Прюдон подчерта, че квотите са много обсъждани в ЕС, но все още няма единно мнение, и се спря на необходимостта да се ползва опитът на САЩ в това отношение. Накрая тя благодари на участниците в конференцията за предоставената информация, с която ЕК ще запознае политиците за постигане на повече хармония и ограничаване на дискриминацията.

Г-жа Летиция Сфорца – бивш вицепрезидент на EAPN, изтъкна необходимостта НПО да се включат веднага в изготвянето на новите планове за социална интеграция, като предоставят предложенията си своевременно и в подходяща форма на политиците в страните си, за да бъдат отразени в тези планове, които ще бъдат представени в ЕК през септември. Тя посочи, че политиците трябва да поправят неработещите закони, за да има напредък в борбата с бедността.

На заключителното пленарно заседание делегатите на EAPN от Италия отправиха молба към ЕК за съдействие при решаване на проблема с живеещите в жилища с азбест бедни хора и техните деца. Молбата бее приета.

Делегатите на EAPN-Германия отправиха апел за приемане на подготовения от тях документ срещу опитите да се прехвърлят проблемите с бедността в Европа към расистки и ксенофобски дискусии, а борбата с бедността във всички европейски страни да се води без омраза, изключване и насилие. Апелът беше приет.

Г-н С. Долиншек от Федералното министерство по социална сигурност, развитие и защита на потребителите на Австрия като представител на австрийското председателство на ЕС изказа благодарност на всички участници и организатори на конференцията. Той подчерта, че благодарение на осъществения диалог, интересните презентации и споделения опит

от делегациите на EAPN ще могат да се развият полезни стратегии и да се приложат в Европа най-добрите практика и мерки, доказали ефективността си.

Г-н Франц Тонес от Федералното министерство по труда и социалните работи, член на Бундестага на Германия, като представител на бъдещото германско председателство за 2007 – годината на равните възможности, посочи, че Европа освен икономическа мощ ще има и социално лице. На европейско равнище ще се даде рамка, където НПО да могат да изкажат своите становища за развитие на социалната политика и намиране причините за бедността. Той покани участниците в конференцията да се срещнат отново през 2007 г. и им пожела успех в постигането на дискутираните цели.

Г-н Лудо Хореманс, вицепрезидент на EAPN, обърна внимание на напредъка в работата организацията и на голямата ангажираност на институциите на европейско и национално равнище. Той подчерта, че на всички тях е ясна нуждата от социална Европа, че главното, което е необходимо, за да се живее прилично, е минимален доход, подкрепа от партньорите и постигане на резултати в ежедневието.

Г-н Хореманс благодари на всички за подкрепата и закри конференцията, като пожела успех и увери присъстващите, че бъдещото германско председателство ще продължи борбата за изкореняване на бедността в Европа до 2010 г.

Д-р Антоанета Златкова